

Nyhedsbrev november 2021

NY FORMAND FOR BESTYRELSEN

Bestyrelsen for Historisk Samfund for Sydøstjylland har konstitueret sig for 2021/2022 og har valgt tidligere chefredaktør for Vejle Amts Folkeblad, Mogens Gregers Madsen, som ny formand. Mangeårigt medlem af bestyrelsen, Peter Matthesen, blev valgt som næstformand, mens John Juhler Hansen fortsætter som sekretær og Kurt Meiner Hansen som kasserer.

Historisk Samfund for Sydøstjylland samarbejder gerne med andre kulturaktører om afviklingen af spændende foredrag og arrangementer. I november måned kan foreningens medlemmer derfor glæde sig til et foredrag om de vestjyske københavnerplantager ved museumsinspektør Holger Grumme Nielsen fra Vardemuseerne. Bemærk venligst den nye dato for afvikling, nemlig mandag den 22. november 2021 kl. 19 på Vejle Bibliotek. Foredraget arrangeres af Folkeuniversitetet i Vejle og tilmelding sker hertil.

Foreningens medlemmer kan også deltage i Grænseforeningen Vejle Vesteregns forsinkede afstemningsfejring i Balle Forsamlingshus. Fejringen var oprindeligt fastsat til den 10. februar, der er datoen for afstemningen i zone 1 i 1920, men coronapandemien lukkede landet ned, hvorefter foreningen forsøgte sig med datoen den 14. marts, der er datoen for afstemningen i zone 2 i 1920. Heller ikke denne dato lykkedes det at afvikle arrangementet, hvor forfatter Linda Lassen fortæller om sønderjydernes kamp for at blive forenet med Danmark. Endelig kan det lykkes at afvikle arrangementet, hvilket sker tirsdag den 23. november 2021 kl. 16.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen for Historisk Samfund for Sydøstjylland.

FOREDRAG: De vestjyske københavnplantager

Mandag den 22. november 2021 kl. 19 – BEMÆRK NY DATO

I slutningen af 1800-tallet var industrialiseringen med til at skabe et økonomisk stærkt borgerskab af bl. a. grossererere, skibsredere og fabrikanter, der inden for en kort periode tjente store formuer. Disse nyrige danske blev markante støtter for hedesagen. Det medførte, at velhavere fra især København i tiden frem mod år 1900 opkøbte hedearealer i Jylland med det formål at anlægge plantager.

Mange steder blev nåletræsskovene brudt af løvtræsbeplantninger, moser, enge og søer, som københavnerne bevarede for at øge herlighedsværdien og fremme de landskabelige kvaliteter. Overalt i plantagerne støder man på monumenter for grundlæggerne, og midt i plantagerne ligger ejer familiernes landsteder. De har form af små slotte eller plantørgårde og blev anlagt med assistance af tidens førende arkitekter. Til udsmykningen af boligerne blev landets største kunstnere, fx Skovgaard og Krøyer, hentet ud på heden, hvor de fik lov til at udfolde sig. Og rundt om bygningerne blev der skabt store haveanlæg inspireret af fransk og engelsk havestil.

Hør museumsinspektør Holger Grumme Nielsen, der arbejder med et ph.d.-projekt ved Vardemuseerne om emnet, fortælle indgående om københavnplantagerne krydret med mange originale billeder fra lokaliteterne.

Arrangør: Folkeuniversitetet i Vejle.

Pris: 80 kr. ved indgang. Tilmelding til fu.vejle@gmail.com - sms 6178 5551

Sted: Vejle Bibliotek, Willy Sørensens Plads 1, 7100 Vejle

FOREDRAG: Forsinket afstemningsfejring

Tirsdag den 23. november 2021 kl. 16

Linda Lassen vil med udgangspunkt i sine to historiske romaner "Men sko må jeg ha" - om vandrelærerinden Henriette Gubi (udg. 2014) og "Jens og Marie – en genforeningsroman" (udg. 2019) komme ind på forskellige aspekter af det arbejde, der blev gjort for at bevare danskheden i Sønderjylland under fremmed herredømmet. Jens Jessen var 1882 – 1906 redaktør af Flensborg Avis. Han blev gift med Marie Fibiger, der kom fra et konservativt københavnsk miljø, men

brændte for den sønderjyske sag. Udover foredraget er der fællessang og kaffebord.

Arrangører: Grænseforeningen Vejle Vesteregn, Balle Valgmenighed, Balle Forsamlingshus, Folkeuniversitet–Vejle og Historisk Samfund for Sydøstjylland.

Pris: Kaffe og brød 80 kr. Tilmelding senest mandag den 15. november 2021 til Kirsten Rykind-Eriksen, rykind@bbsyd.dk, tlf. 4026 5489.

Sted: Balle Forsamlingshus, Ballevej 50, 7182 Bredsten

NY Udstilling: Heavy [Hævi]

Åbner mandag den 1. november 2021 og varer indtil 28. februar 2022

De danske heavy-legender Pretty Maids kan i år fejre 40 år med hvinende elguitarer og tunge trommer. Horsens Museum fortæller bandets historie i lyd, billeder og læderjakker. Når man taler dansk rock, går tankerne oftest i retning af de to musik-metropoler Aarhus og København, men ét ikonisk dansk rockband skiller sig ud ved at have en meget tæt forbindelse til Horsens. Pretty Maids bragede i begyndelsen af 1980'erne ind på scenen med stort hår og endnu større attituder. Stilen var heavy rock med fængende melodier, og sigtekornet var indstillet på det store udland helt fra begyndelsen. Siden er det blevet til i alt 16 albums, adskillige EP'er, live-plader og opsamlinger, nomineringer til et hav af priser, to grammy-statuetter og et utal af koncerter over hele verden. I år kan Pretty Maids fejre 40-års jubilæum, og i den anledning har Horsens Museum, i samarbejde med musikerne, skabt en særudstilling om bandets historie. Fra den spæde start, hvor de to venner Paul og Kenneth bliver til Ronnie Atkins og Ken Hammer og danner orkesteret til kæmpehittet 'Please Don't Leave Me' i 1992 til anmelderros for en ny og tungere lyd i 2010'erne. Orkesteret er gennem årene blevet kendt for deres medrivende koncerter. Undervejs har de delt scene med så ikoniske navne som Black Sabbath, Deep Purple, Kiss, Scorpions, Alice Cooper og mange flere. Det er i sandhed et band med store armbevægelser, en stor karriere og ikke mindst en stor historie.

Pris: Gratis entré

Sted: Horsens Museum, Sundvej 1A, 8700 Horsens

Fængselsmuseet: Oplev verdens vildeste flugt på egen krop!

Lørdage og søndage i november 2021 kl. 11-13 og 13.30-15.30

Besøg Fængselsmuseets imponerende VR-oplevelse "Verdens Vildeste flugt". Her kan du selv prøve at kravle igennem flugtkongen Carl August Lorentzens 18 meter lange tunnel. I det virtuelle univers er du udstyret med en lygte og en murerske. Kan du undgå at blive opdaget af betjentene? Falder tunnelen sammen om ørene på dig? Og kan du grave det sidste stykke op til inspektørens kartoffelkælder? Ved hjælp af virtual reality-udstyr kan du selv få oplevelsen af at kravle igennem den trange tunnel. Museets kyndige medarbejder vil både guide dig i brugen af udstyret og fortælle den fascinerende historie om flugtkongen med mottoet "Hvor der er en vilje, er der en vej".

Pris: entré til Fængselsmuseet: 100 kr. for voksne, børn gratis entré.

Sted: Fussingsvej 8, 8700 Horsens

Fængselsbetjentene fortæller

Onsdage i november, torsdage den 4. og 11. november 2021 kl. 11

Kom med en fængselsbetjent på rundvisning i Fængselsmuseet i Horsens og få en oplevelse ud over det sædvanlige. Bjarne Karlsen, Jannie Jacobsen og Kaj Rasmussen har sammenlagt arbejdet næsten 80 år i danske fængsler, heraf en stor del i det gamle statsfængsel i Horsens. De har alle noget på hjertet og giver et levende indblik i en ellers lukket verden. De er alle tre særdeles rutinerede og erfarne formidlere, der brænder for at videregive deres spændende og meget personlige fortællinger.

Pris: 35 kr., udover entré til Fængselsmuseet. Varighed: omkring 75 minutter. De åbne rundvisninger kræver ikke forudgående bestilling, men man kan booke en plads på forhånd via hjemmesiden www.faengslet.dk/museum.

Sted: Fængselsmuseet, Fussingsvej 8, 8700 Horsens

Rundvisningen foregår også lørdag den 27. november 2021 kl. 11 og kl. 12.30.

Torsdagstale – Mysteriet om Bering

Torsdag den 4. november 2021 kl. 16

Arkæolog Orla Madsen fra Horsens Museum er en af dem, der ved allermest om Vitus Bering og mystikken omkring hans eftermæle. Han var med til udgravninger på Bering Ø i 1991 og igen i 2016. Vitus Bering blev født i Horsens i 1681 og blev en af verdenshistoriens mest betydningsfulde opdagelsesrejsende. Men hvorfor var der i 300 år ingen kendte portrætter af ham og ingen markering af hans grav på Bering Ø i det nordlige Stillehav? Og hvorfor blev fundet af hans gravsted i 1991 pludselig anfægtet af russiske forskere 25 år senere?

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på tlf. 76292350. Varighed: omkring 60 minutter

Sted: Byarkivet, Sundvej 1A, 8700 Horsens

FOREDRAG: Horsens i årtier 1960'erne

Torsdag den 4. november 2021 kl. 19

1960'erne bød på markante forandringer i forhold til de lidt knappe 1950'ere. I Horsens betød fremgang og overskud bl.a. anlæggelsen af nye kvarterer med parcelhuse, og folk fik mulighed for at købe tidens nye tekniske vidundere som fryserne, vaskemaskiner og fjernsyn. Flere kvinder kom ud på arbejdsmarkedet, og behovet for børnepasning voksede. Ét af tilbuddene blev børnepasningsprojektet "Børneparkering" på Borgerskolen. Årtiet blev i det hele taget karakteriseret ved en tro på fremtiden, men også med et opgør med fortiden. På kultursiden var der mange højdepunkter: Horsens fik nedsat sit første kulturudvalg, der blev bygget et nyt bibliotek, og byens stolthed HFS rykkede op i fodboldens 1. division. Horsens var i fremgang – og byens borgere med den. Arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet Horsens og Hedensted. Foredragsholdere: museumschef Merete Bøge Pedersen og bysbarn Hans Jakobsen.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på www.fuuh.dk. Varighed: omkring 120 minutter

Sted: VIA University College, Chr. M. Østergaards Vej 4, 8700 Horsens

Guidet rundvisning i Fængselsmuseet

Lørdage og søndage i november 2021 kl. 11.00 og kl. 12.30

Kom med på en spændende rundvisning og få et unikt indblik i fængselslivet gennem 153 år. Rundvisningerne giver en god introduktion til både museet og fængselshistorie. Undertemaerne kan variere fra gang til gang for at inkludere særudstillinger og aktuelle emner.

Pris: 35 kr., udover entré til Fængselsmuseet. Varighed: omkring 60 minutter.

De åbne rundvisninger kræver ikke forudgående bestilling, men man kan booke en plads på forhånd via hjemmesiden www.faengslet.dk/museum.

Sted: Fængselsmuseet, Fussingsvej 8, 8700 Horsens

Rundvisningen foregår også torsdage den 18. og 25. november 2021 kl. 11.

BYVANDRING – Horsens: historien på en time

Tirsdag den 9. november 2021 kl. 16.30

På denne vandring kommer vi forbi udvalgte highlights i Horsens' historie. Vi bevæger os kronologisk frem fra Horsens tidligste vikingebebyggelser i 800-tallet til industriens boom i midten af 1800-tallet, hvor fundamentet til det Horsens, vi kender i dag, for alvor blev lagt. Guide: arkæolog Allan Skou Larsen.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendigt på tlf. 76292350. Varighed: omkring 60 minutter. Bemærk: begrænset antal pladser.

Mødested: ved Klosterkirken på Borbergade, 8700 Horsens

KONCERT med fangekoret og aftenåbent i Fængselsmuseet

Torsdag den 11. november 2021 kl. 17.

Torsdag d. 11. november 2021 inviterer Fængselsmuseet på en helt særlig oplevelse, når Fangekoret giver koncert i fængselskirken. Fangekoret består af en blanding af nuværende og tidligere indsatte. Sammen med den prisbelønnede korleder Louise Adrian bruger de musikken til at udtrykke følelser og stemninger fra livet bag murene. Koret optræder med sange, som er skrevet

KULTURTILBUD FRA KULTURINSTITUTIONER I SYDØSTJYLLAND

---

af sangerne selv, og imellem numrene bliver der fortalt om baggrunden for teksterne og om livet som indsat. Blandingen af rå stemmer og hudløs ærlighed har gjort Fangekoret til en eftertragtet koncertoplevelse, og de har optrådt for fulde huse over hele landet. Men få steder er mere passende til at opleve de hardcore sangere end i de imponerende rammer i det gamle fængsel i Horsens. I forbindelse med koncerten holder museet aftenåbent fra klokken 17 – 19, herefter starter koncerten i fængslets kirke.

Pris: Koncertbilletten købes sammen med en billet til Fængselsmuseet, i alt 150 kr. Find din billet her: <https://faengslet.dk/.../fangekoret-giver-koncert-i.../>

Sted: Fængselsmuseet, Fussingsvej 8, 8700 Horsens

FOREDRAG: Horsens i årtier 1970'erne

Torsdag den 11. november 2021 kl. 19

Bilfrie søndage, kamp for ligeløn, kommunalreform og jordskredsvalg – emnerne var store på den politiske dagsorden i 1970'erne. Det var naturligvis også tilfældet i Horsens, hvor byens borgere for eksempel måtte forholde sig til energibesparende tiltag, høj arbejdsløshed, og hvor kvindekampen for alvor slog igennem. I foredraget vil der med udgangspunkt i den 3. bog i bogserien "Horsens i årtier" blive fortalt om livet i den nye Horsens storkommune. Der var meget, der forandrede sig, men der var også meget, der forblev ved det gamle. Det er skildringen af et årti, der i bogstavelig forstand tog sig ud i farver. Flere borgere fik farvefjernsyn, og når livet skulle dokumenteres for eftertiden, så skete det i stadig oftere grad ved farvefotografering. Foredragsholder: museumschef Merete Bøge Pedersen.

Arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet Horsens og Hedensted.

Pris: Gratis, forudgående tilmelding er nødvendig på www.fuuh.dk. Varighed: omkring 120 minutter

Sted: VIA University College, Chr. M. Østergaards Vej 4, 8700 Horsens

Fredericia fejrer Arkivernes Dag

Lørdag den 13. november 2021 kl. 10-15

Over hele Danmark er der lørdag den 13. november Arkivernes Dag, hvor de lokalhistoriske arkiver holder ekstraordinært åbent hus. Her kan alle stikke næsen indenfor og snuse til arkivatmosfæren og de muligheder, der findes for at dyrke lokalhistorien og slægtshistorien. I lighed med de senere år deltager Trekantområdets Slægtshistoriske Forening, Militærhistorisk Forening og Lokalhistorisk Forlag i Arkivernes Dag på Fredericias eget lokalhistoriske arkiv, som har åbent fra kl. 10-15. Er du nysgerrig på din slægt står medlemmer af Slægtshistorisk Forening klar med hjælp til at komme i gang med slægtsforskning. Medlemmer af Militærhistorisk Forening er med på dagen, hvor de udstiller genstande fra deres private samlinger. Man kan også gøre et bogkup på dagen. Lokalhistorisk Forlag sælger nemlig en del af deres udgivelser til favørpris. I "biografcafeen" på arkivet vil der blive vist gamle Fredericiafilm.

Pris: Gratis

Sted: Lokalhistorisk Arkiv, Frederik III's Vej 6, 7000 Fredericia

Kunst & kaffe - fokus på Mikael Kvium

Søndag den 14. november 2021 kl. 13.30

Kunst & Kaffe henvender sig til dem, der gerne vil blive klogere på museets samling og aktuelle udstillinger. Arrangementet afsluttes med kaffe og kage i museets café. Taler: kunstformidler Sanne Hvidt

Pris: 60 kr., inklusiv kaffe og kage. Entré til museet er ikke inkluderet i prisen og skal tilkøbes separat.

Sted: Carolinelundsvej 2, 8700 Horsens

FOREDRAG: 'Kartoffeleventyret'

Søndag den 14. november 2021 kl. 14

Vær med når Arne Bendixen fortæller om et liv som kartoffeldyrknings- og eksportkonsulent siden 1963. Hans fortælling tager os med ud til de jyske kartoffelbønder i 1960'erne, til chipsfabrikkerne i 1970-80'erne, videre til kartoffeleksporten fra Esbjerg havn og ud i verden. Kartofflen er blevet kaldt for *hedens guld*, da den kunne give tre gange større udbytte end korn på de sandede hedejorde. På Give-egnen har kartofflen haft en afgørende betydning for de enkelte familier både som ernæring og erhverv. Kartofflens betydning ses også i dag i de følgevirkninger, der er til kartoffelavlens samt i områdets andre fødevarerindustrier. Spørger man Arne Bendixen, er *Give den danske Kartoffelhovedstad*. Igennem anekdoter, fotografier og fortællinger fra hans eget arbejdsliv, fortæller han historien om både hans eget og Gives kartoffeleventyr. Der serveres kaffe, the og kage til foredraget.

Pris: 50 kr. Tilmelding er ikke nødvendig.

Sted: Give-Egnens Museum, Donneruplundvej 2, 7323 Give

JUTLANDIA. Sygeplejersker i Korea-krigen

Indtil søndag den 28. november 2021

Særudstillingen "Jutlandia. Sygeplejersker i Korea-krigen" på Dansk Sygeplejehistorisk Museum tager udgangspunkt i de medrivende beretninger i to dagbøger fra sygeplejersker ombord på Jutlandias 3. togt. Dagbøgerne giver et helt unikt indblik i sygeplejerskernes liv ombord, såvel deres krævende arbejdsopgaver i en krigszone, som fritid og socialt liv både om bord og på landlov i eksotiske egne. Udover at udstille dagbøgerne er mange citater derfra fremhævet. Hvert citat er illustreret med fotografier og tilsammen fortæller de en medrivende historie fra sygeplejerskernes arbejde på det flydende hospital. Den ene dagbogsskriver, Gyde Rudbeck har en særlig tilknytning til de bygninger, hvor Sygeplejemuseet har til huse, det tidligere sanatorium for børn med tuberkulose. Gyde var som barn indlagt med tuberkulose på

Julemærkesanatoriet Koldingfjord. Her blev hun passet af søde, dygtige sygeplejersker og det var medvirkende til, at hun besluttede sig for selv at blive sygeplejerske. I denne Covid19-tid er det meget aktuelt at rette dette fokus på en anden tid, hvor sygeplejerskerne også stod som frontpersonale og fik brug for al deres faglighed og kvalifikationer for at løse de krævende opgaver.

Pris: Medlemmer af Historisk Samfund for Sydøstjylland kommer ind for halv pris. Se mere på museets hjemmeside: <https://dsr.dk/dshm>.

Sted: Fjordvej 152, 6000 Kolding. Åbent tirsdag til søndag kl. 11-16, mandag lukket, undtagen i efterårsferien, hvor der er åbent mandag.

UDSTILLING: Vikingernes Fæsted

Indtil 30. december 2021

I 2016 blev den største guldskat fra vikingetiden fundet mellem Harreby og Fæsted i Sydjylland. Siden er der gjort flere og flere spændende fund, blandt andet en sølvskat som nu udstilles på Museet Sønderskov!

Gå på opdagelse i de spændende fund og lær mere om vikingetidens helligsteder og vikingehaller.

Pris: 30 kr.

Sted: Museet på Sønderskov, Sønderskovvej 2, 6650 Brørup.

UDSTILLING: Dronningens Broderier

Indtil den 2. januar 2022

I 2021 viser Koldinghus for første gang H.M. Dronningens broderede private værker offentligt i udstillingen "Dronningens Broderier".

Det er velkendt for mange, at H.M. Dronningen er en særdeles aktiv kunstner inden for en række genrer: maleri, decoupage, teaterscenografi og broderi, som kan ses i de danske kirker på bispekåber og alterduge. Men færre ved, at Dronningens enorme virkelyst også har resulteret i en stor produktion af private broderier, der aldrig før er set i offentligheden. Dronningen tegner selv

KULTURTILBUD FRA KULTURINSTITUTIONER I SYDØSTJYLLAND

---

mønstrene og komponerer farvesætningen til broderierne, der bl.a. er givet i gave til familie, venner og ansatte ved hoffet eller pryder Dronningens hjem på alt fra puder til kaminskærme, duge og stolesæder. De private gaver er udført med samme omtanke, som vi kender fra de offentlige værker til kirkerne. Dronningen tegner mønstre med symboler og referencer skræddersyet til modtageren af gaven, og i farvevalget folder kreativiteten sig fuldt ud – oftest, som Dronningen selv siger, i ”rabalderfarver”. I udstillingen vises cirka 100 af Dronningens private broderier for første gang i en udstilling på Kongernes Samling Koldinghus i slottets smukke hvide bibliotekssal.

Pris: 120 kr.

Sted: Koldinghus, Koldingshus 1, 6000 Kolding.